

Obavijest

Ljetna škola "Političke i sigurnosne pojave i procesi u Jugoistočnoj Europi"

Medulin, 12-17. rujna 2010.

Od 12-17. rujna 2010. u hotelu Belvedere u Medulinu održana je ljetna škola na temu "Političke i sigurnosne pojave i procesi u Jugoistočnoj Europi". To je peta po redu ljetna škola u organizaciji Centra za međunarodne i sigurnosne studije Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu. Kao i sve ljetne škole do sada, i ova je imala međunarodni karakter – intencija organizatora je da se o sigurnosnim procesima i regionalnoj suradnji raspravlja multilateralno – stoga su osim 20-ak studenata i profesora s Fakulteta političkih znanosti iz Zagreba u radu ljetne škole sudjelovali predavači i studenti s Fakulteta političkih nauka iz Beograda i Fakulteta društvenih znanosti iz Ljubljane. Također, Centar za međunarodne i sigurnosne studije već duži niz godina surađuje s Institutom za istraživanje i razvoj obrambenih sustava Ministarstva obrane Republike Hrvatske (IROS), koji je bio i suorganizator ove ljetne škole, te Glavnim stožerom Oružanih snaga čiji su predstavnici također održali predavanja.

Na otvaranju ovogodišnje ljetne škole organizator je imao čast pozdraviti predsjednika republike prof. dr. sc. Ivu Josipovića koji je tom prilikom istaknuo kako ovo događanje smatra dijelom borbe za načela suradnje, pomirbe i zajedničke europske budućnosti, a suradnju između zagrebačkog, ljubljanskog i beogradskog sveučilišta dragocjenim osloncem za regionalnu znanstvenu suradnju. "Mislim da sve zemlje u regiji, ne samo one iz bivše Jugoslavije, mogu i moraju surađivati jer zemlje koje ne surađuju, nužno zaostaju jer su zatvorene i ne vide dalje od svojih granica, što u konačnici nije dobro", rekao je predsjednik Josipović. "Partnerstvo i razumijevanje vlastitih, ali i tuđih interesa je ključ uspjeha", zaključio je predsjednik Josipović i svim sudionicima zaželio uspješan rad u ljetnoj školi.

Tijekom pet dana održano je 10 predavanja koja se referiraju na različite sigurnosno-političke pojave i procese u regiji. Prvo predavanje na temu "Supsidijarnost i modernizacija lokalne zajednice u Jugoistočnoj Europi" održao je dekan Fakulteta političkih nauka iz Beograda prof. dr. sc. Ilija Vujačić. Kroz šire izlaganje političkih i filozofskih principa ovog sociopolitičkog koncepta profesor Vujačić naglasio je središnju ideju – država se ne treba baviti onime što može niža upravna razina ili pojedinac. Prema tome, načelna formula principa supsidijarnosti bila bi osigurati da se odluke donose što je moguće bliže građanima i na razini na kojoj je to najučinkovitije. Jačanje upravnog i financijskog kapaciteta nižih razina vlasti, prema riječima profesora Vujačića, nužan je preduvjet modernizacije lokalne zajednice kao važnog političkog procesa u regiji. "U odnosu društvo-država treba nam društva što je više moguće, a države koliko je neophodno", zaključio je.

"Socijalni dijalog i socijalna kohezija kao faktor stabilnosti" bila je tema predavanja prof. dr. sc. Zorana Stojiljkovića s Fakulteta političkih nauka. Kroz analizu sociopolitičkog aspekta tranzicije i njenih posljedica na društva ove regije profesor Stojiljković ocrtao u trenutak u kojem se nalazimo – nedovoljno povjerenje među građanima, među narodima, među državama. Stoga je podcrtao važnost socijalnog dijaloga kao neizostavnog faktora stabilizacije regije.

Predavanje brigadira prof. dr. sc. Daria Matike, ravnatelja Instituta za istraživanje i razvoj obrambenih sustava MORH-a, privuklo je pažnju sistematičnošću kojom je izlagač predstavio temu "Asimetrične podvodne prijetnje i sigurnost životnog okoliša". Brojne su potencijalne opasnosti koje mogu dovesti do trajnog onečišćenja Jadranskog mora, stoga je nužno tehnološki se osposobiti za suprotstavljanje asimetričnim podvodnim prijetnjama i ciljevima niske razine zamjetljivosti, rekao je profesor Matika. Predstavio je potencijalne i postojeće podvodne prijetnje sigurnosti šireg životnog okoliša, napore koji se čine na njihovom otklanjanju i najnovija tehnološka dostignuća razvijena s tim ciljem.

"Asimetrične prijetnje i sigurnost regije" tema je koju su predstavili general pukovnik dr. sc. Slavko Barić, zamjenik načelnika Glavnog stožera OS RH, i mr. sc. Robert Barić s Hrvatskog vojnog učilišta Petar Zrinski. U današnjim okolnostima odsustva vojnih asimetričnih prijetnji u regiji, predavači su naglasak stavili na organizirani kriminal kao dominantnu sigurnosnu ugrozu. "Klasični oblici djelovanja transnacionalnog organiziranog kriminala i dalje su prisutni u regiji (krijumčarenje narkotika, ljudi, streljačkog i lakog naoružanja), ali je njihov značaj u padu", rečeno je. Zaključak je kako ekonomski kriminal (pranje novca, financijske prevare, divlja privatizacija) predstavlja glavnu prijetnju političkim i ekonomskim sustavima zemalja regije. Rezultat toga vidljiv je u svim zemljama regije – razgranata korupcija koja ugrožava politički i ekonomski razvoj.

Prof. dr. sc. Vukašin Pavlović održao je izlaganje na temu održivog razvoja u regiji Jugoistočne Europe. Koncept održivog razvoja predstavlja vezu ekonomije i ekologije, a sama ideja mogla bi se sažeti kao postizanje ekonomskog razvoja uz izbjegavanje negativnih efekata u odnosu na prirodu, tj. to je razvoj koji se ne ostvaruje na račun ostalih država ili budućih generacija. Dinamična rasprava koja se razvila vezano uz predavanje najviše se dotaknula neracionalnog korištenja energije u državama regije, limitirajućih faktora većeg ulaganja u korištenje obnovljivih izvora energije i nedovoljne svijesti građana o potrebi očuvanja okoliša.

Politički i sigurnosni aspekti suradnje u Jugoistočnoj Europi bili su tema izlaganja prof. dr. sc. Siniše Tatalovića. Raspad SFRJ koji je donio tektonske geopolitičke promjene, etnički sukobi i većinsko-manjinski odnosi, političko-ekonomska tranzicija i nestabilne institucije označeni su kao glavne determinante sigurnosti u regiji. Kroz analizu razvoja diplomatskih odnosa, bilateralnu i multilateralnu suradnju zemalja regije najveća pozornost dana je odnosima Republike Hrvatske i Republike Srbije koji su označeni kao ključni za stabilnost cijelog prostora.

Profesor Čedomir Čupić s Fakulteta političkih nauka održao je predavanje pod naslovom "Borba protiv korupcije u regiji kao faktor stabilnosti i sigurnosti demokratskih poredaka". Korupcija je vrlo opasna jer nagriza sva četiri osnovna sustava na kojima počiva država – politički, ekonomski, socijalni i vrijednosni – rekao je profesor Čupić. Kao dva glavna uzroka korupcije naveo je siromaštvo i autoritarne vladavine. U okolnostima razgranate korupcije, državne institucije su slabe i nesposobne ispunjavati svoje osnovne funkcije, kao što je jamstvo sigurnosti, dodao je.

Pogled prema političkim i sigurnosnim procesima iz perspektive Republike Slovenije predstavio je profesor ljubljanskog Fakulteta društvenih znanosti doc. dr. sc. Erih Kopač. Studente su posebno zanimala iskustva Republike Slovenije na putu prema euroatlantskim integracijama, kao i razlozi brojčano relativno velikog angažmana slovenskih snaga u mirovnim misijama, dominantno na području europskog jugoistoka. U zaključku izlaganja naznačeni su i pravci budućeg razvoja slovenskog sudjelovanja u regionalnim inicijativama i osiguranju mira i stabilnosti ovih prostora.

"Izazovi migracija" naslov je izlaganja koje je održala gospođa Lovorka Marinović, voditeljica ureda Misije Međunarodne organizacije za migracije. Opširno je predstavila glavne migracijske trendove te upozorila na neke nove obrasce poput porasta visokoobrazovanih migranata i dnevnih kretanja. "Trgovanje i krijumčarenje ljudima globalni je problem, no vrlo značajan i za države regije kroz koje prolazi tzv. balkanska ruta", upozorila je gospođa Marinović.

Diplomatske odnose i regionalnu suradnju država Jugoistočne Europe predstavila je doc. dr. sc. Ksenija Jurišić. Izlaganje je prikazalo razvoj diplomatskih odnosa među državama regije nakon osamostaljenja te multilateralne regionalne političko-ekonomske inicijative.

Na samom kraju ljetne škole dodijeljeni su certifikati za tridesetak polaznika, a predstojnik Centra za međunarodne i sigurnosne studije prof. Siniša Tatalović predstavio je inicijativu da dosadašnja praksa održavanja ljetnih škola preraste u veći projekt koji bi još značajnijem broju studenata omogućio da pored usvajanja novih saznanja i proširenja vlastitih interesa odrade i jedan dio svojih akademskih obaveza.

Tomislav Lacović